

BATI AKDENİZ BÖLGESİ'NDEKİ DENİZ SEVİYESİ DEĞİŞİMLERİNİN ANTİK KENTLERE ETKİLERİ

Su Güneş Kabaklı, M.Erkan Karaman

*Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü
(suguneskabakli@gmail.com)*

ÖZ

Geçmişten günümüze Akdeniz sahillerindeki deniz seviyesi değişimleri ve bu değişimlerin kıyısız alanlardaki fiziksel etkileri üzerine jeolojik-tektonik-jeoarkeolojik araştırmalar yapılmaktadır. Antik çağlarda Phaselis, Olimpos, Myra, Kekova, Patara vb. gibi bir çok yerleşim alanları ve bunların liman yapıları, deniz kıyısı kenarlarında kurulmuş olmasına karşın, günümüzde bunların çok önemli bir kısmı deniz suyu içerisinde (batık şehir) konumundadır. Antik çağlardan günümüze olan bu denli yüksek oranlı fiziksel değişimlerin, daha geniş jeolojik zamanlar diliminde çok daha büyük boyutlarda olduğu aşikardır. Deniz seviyesi değişimleri ve bu değişimlerin kıyısız alanlardaki fiziksel etkileri üzerinde rol oynayan birçok parametre vardır. Ancak bunların en önemli sorumlusu bölgede meydana gelen aktif tektonik hareketler ve meydana getirdiği yıkıcı depremlerdir. .

Bu çalışmada, bölgenin jeolojik-jeomorfolojik özelliklerinden yararlanılmış, Batı Akdeniz Bölgesinde yer alan Andriake, Patara, Phaselis, Kekova gibi antik liman kentlerinde jeoarkeolojik araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmada, sözü edilen kentlerde daha önceden yapılmış kazı çalışmalarından elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca, bu çalışmada, Strabon gibi bazı antik yazarların bölge coğrafyası hakkında yazdıkları bilgilerden yararlanılmış, günümüzde elde edilen jeolojik ve arkeometrik verilerden de yararlanılarak Batı Akdeniz Bölgesi'nde meydana gelen deniz seviyesi değişimlerinin nedenleri ve sonuçları aydınlatılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan, günümüzdeki deniz seviyesi ile antik çağlardaki deniz seviyeleri birbirleri ile karşılaştırılmış, elde edilen bulgular ışığında, deniz seviyesinde meydana gelen değişimlerin antik kentlerde önemli tahribatlara neden olduğu belirlenmiştir. Depremler, çevre adalarda meydana gelen volkanik faaliyetler, levha hareketleri ve iklimsel olaylar göz önünde bulundurularak antik liman kentlerinin jeomorfolojik yapısı ve antik süreçte gelişen kıyı oluşumları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu bildiri ile, jeoloji-arkeoloji-jeoarkeoloji verilerinin ışığı altında, Batı Akdeniz'de bulunan birçok antik liman kentinde meydana gelmiş deniz seviyesi değişimlerinin tektonik nedenlerine ve sonuçlarına değinilmiştir. Doğal afetlerin, levha hareketlerinin ve akarsu debilerinin antik kentlere olan etkileri incelenmiştir. Antik Kentler'den elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Örneğin Kekova'nın bir bölümü günümüzde sular altında iken, Patara Liman'ı ise alüvyonlarla dolmuş vaziyettedir. Bu bildiri ile Batı Akdeniz Bölgesi kıyı şeridinin, jeolojik ve arkeolojik verilerden yararlanılarak ön değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: Batı Akdeniz, deniz seviyesi, jeoarkeoloji, Likya kentleri, antik limanlar

EFFECTS OF SEA LEVEL CHANGES ON THE ANCIENT CITIES IN THE WESTERN MEDITERRANEAN REGION

Su Güneş Kabaklı, M.Erkan Karaman

Akdeniz University, Faculty of Engineering, Department of Geological Engineering
(suguneskabakli@gmail.com)

ABSTRACT

Geological-tectonic-geoarchaeological researches on the sea level changes on the Mediterranean coasts and the physical effects of these changes on coastal areas have been performed from past to present. Although in the ancient ages many settlements as Phaselis, Olympos, Myra, Kekova, Patara etc. and their harbor structures were established near the sea coast, today they are mostly under water (sunken city). It is obvious that such extensive physical changes were much bigger in size during a wider geological time frame. There are many parameters about the sea level changes and their physical effects on coastal areas. However, their most important cause is the active tectonic movements and destructive earthquakes.

In this study, the geological-geomorphological features of the area have been used, and archaeological researches have been made in ancient harbor cities, such as Andriake, Patara, Phaselis, Kekova which are situated in the West Mediterranean Region. In this study the data that were obtained from the previous excavations have been used. Also included in this study is the information about geography of the region written by some ancient author, such as Strabon, and the reasons and outcomes of the sea level changes on the West Mediterranean Region have been tried to be enlightened by geological and archaeometric data obtained today. On the other hand, the present and ancient sea levels have been compared with each other, and in the light of the findings, it is determined that the sea level changes made significant destruction on the ancient cities. Geomorphological structure of the ancient ports and coastal formation during the ancient processes have been tried to be enlightened by taking into account the earthquakes, volcanic activities on the near islands, plate movements and climate events. In this study, in the light of geology-archaeology-geoarchaeology data, it has been mentioned the reasons and results of sea level changes in West Mediterranean ancient ports in regard to the tectonics. The effects of natural disasters, plate movements and river flows on ancient cities have been analyzed. The data acquired from the ancient cities have been compared. For example, while some parts of Kekova are under water at present, the Patara Harbor is filled with alluvium. In this study, the reassessment of the West Mediterranean shorelines will be made by using the geological and archaeological data.

Keywords: *The Western Mediterranean, sea level, geoarchaeology, Lycia cities, ancient coasts*